



Pensumliste

Emnekode:	NO221
Emnenamn:	Norsk som andrespråk og flerkulturell pedagogikk, emne 1
Semester:	Høst
Årstal:	2018
Samla sidetal:	Ca. 1200
Sist oppdatert:	04.06.2018

1) FELLES DEL

- *Cummins, J. (2001). *Language, Power and Pedagogy. Bilingual Children in the Crossfire*. Clevedon: Multilingual Matters LTD. Chapter 3. (29s)
- Daugaard, L. M. & Dewilde, J. (2017). Flerspråklige lærere som opfindere – i danske og norske skoler. I *Nordand – nordisk tidsskrift for andrespråksforskning*, 12(1), 6-22. (16s)
- Dewilde, J. & Kulbrandstad, L. A. (2016). Nyankomne barn og unge i den norske utdanningskonteksten. I *NORDAND Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning* 11(2) s.13-33. https://www.academia.edu/30459980/Nyankomne_barn_og_unge_i_den_norske_utdanningskonteksten (16s)
- *Engen, T. O. (2010). Tilpasset opplæring: utkast til en faglig forståelse. I G. D. Berg & K. Nes (Red.): *Tilpasset opplæring – støtte til læring* (s.51-75). Vallset: Oplandske Bokforlag. (17s)
- *Fondevik, B. & Osdal, H. (blir utgitt høsten 2018). *Norsk for voksne innvandrere = bokmål?* I Gujord A.-K. H. og Randen. G. T. *Norsk som andrespråk – læringsteoretiske perspektiver*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- *García, O. (2009). *Bilingual Education in the 21st Century*. West Sussex: Wiley-Blackwell. Kapittel 3 (30s)
- *Gjervan, M., Andersen, C. E. & Bleka, M. (2012). *Se mangfold! Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. Kapittel 2. (13s)
- Golden, A. (2014). *Ordforråd, ordbruk og ordlæring*. Oslo: Gyldendal Akademisk. Kapittel 1-6. (125s)
- *Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget. Kapittel 8 og/eller 9 og/eller 10 (ca. 10s)
- *Husby, O. (1990). Om uttale og uttaleundervisning. I L. I. Bjørkavåg, A. Hvenekilde & E. Ryen (Red), «*Men hva betyr det, lærer?*» *Norsk som andrespråk – Fagdidaktiske bidrag* (s.35-55). Oslo: LNU/Cappelen. (20s)
- *Hvistendahl, R. & Roe, A. (2010). Språklige minoriteters prestasjoner i naturfag og lesing i PISA 2000 og 2006 – en nordisk sammenlikning. I *Nordand: Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning*, 5(1), 69-90. (17 s)

- *Jonsson, C. (2017). Translanguaging and Ideology: Moving Away from a Monolingual Norm. I BA. Paulsrud, J. Rosén, B. Straszer & Å. Wedin (Red.), *New Perspectives on Translanguaging and Education*. (s. 20-37). Bristol: Multilingual Matters (14s)
- *Kjelaas, I. (2009). «Trollet bodde i vann med fart i» – om stimulering av ord- og begrepskompetanse hos flerspråklige førskolebarn. I *NOA norsk som andrespråk* 25(2) s.58-88. (27s)
- *Kulbrandstad, L. I. (2018). *Lesing i utvikling. Teoretiske og didaktiske perspektiver*. Bergen: Fagbokforlaget/Landslaget for norskundervisning. Kapittel 6. (19s)
Alternativt: Alver, V. (2013). *Metodisk veiledning: Lese- og skriveopplæring*. VOX Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Elektronisk utgave: <http://www.vox.no/Norsk-og-samfunnskunnskap/Methodisk-veiledning/> (25s)
- *Lie, S. (2005). *Kontrastiv grammatikk - med norsk i sentrum*. Oslo: Novus forlag. Kapittelet om Fonologi, s 9-28. (19s)
- *Loona, S. (2001). Tospråklighet. I T. H. Eriksen (Red.), *Flerkulturell forståelse* (2. utg., s. 213-238). Oslo: Universitetsforlaget. (25s)
- *Mousavi, S. (2006). Tospråklige lærere i den norske skolen. I B. Brock-Utne & L. Bøyesen (Red.), *Å greie seg i utdanningssystemet i nord og sør. Innføring i flerkulturell og komparativ pedagogikk, utdanning og utvikling* (s.65-79). Bergen: Fagbokforlaget. (13s)
- *Naucmér, K. (2004). Barns språklige socialisation före skolstarten. I K. Hyltenstam & I. Lindberg (Red.), *Svenska som andraspråk - i forskning, undervisning och samhälle* (s. 437-459) Lund: Studentlitteratur. (14s)
- Pihl, J. (2003), Teoretiske refleksjoner over konstruksjon av normalitet og avvik i den flerkulturelle skolen. I J. Aasen, T. O. Engen & K. Nes (Red.): *Ved nåløyet. Rapport fra konferansen «Hvordan klarer minoritetslevende seg i skolen?»* Høgskolen i Hedmark, rapport nr. 14. Elektronisk utgave. <http://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/134072> (11s)
- *Pihl, J. (2010). *Etnisk mangfold i skolen. Det sakkyndige blikket*. Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 4 og 7. (51s)
- *Ryen, E. & Simonsen, H.G. (2015) Tidlig flerspråklighet – myter og realiteter. *NOA norsk som andrespråk*, årg. 30, nr.1-2, 195–217. (17s)
- *Steinsvik, B. (2008). Læreres skjønn i vurderingen av tospråklige elevers opplæringsbehov. I A. M. Otterstad (Red.), *Profesjonsutøvelse og kulturelt mangfold – fra utsikt til innsikt* (s. 213-228) Oslo: Universitetsforlaget. (15s)
- *Valvatne, H. & Özalp, F. (2008). Når barns morsmål er minoritetsspråk: Profesjonsutøveres holdninger og handlinger har stor betydning. I A. M. Otterstad (Red.), *Profesjonsutøvelse og kulturelt mangfold – fra utsikt til innsikt* (s. 231-251). Oslo: Universitetsforlaget. (19s)

2) SÆRSKILT DEL

a) Litteratur for barnehagelærere som arbeider/skal arbeide i barnehagen

- Alstad, G. T. (2016). *Andrespråk og flerspråklighet i barnehagen. Forskningsperspektiver på barnehagepraksiser*. Bergen: Fagbokforlaget. Kapittel 1, 2 og 4 (115s)

- Andersen, C. E. & Sand, S. (2011). The multicultural Kindergarten in rural areas in Norway – a good place for learning and participation for all children? I *Journal of Teacher Education and Teachers' Work*. 2(1) (s 28-40). Elektronisk utgave:
http://brage.bibsys.no/hhe/bitstream/URN:NBN:no-bibsys_brage_28875/1/Andersen.pdf (10s)
- Arnberg, L. [2012]. *Så blir barn tvåspråkiga. Vägledning och råd under förskoleåldern*. Stockholm: Wahlström & Widstrand. (200s)
- Bundgaard, H & Gulløv, E. (2008). *Forskel og fællesskab. Minoritetsbørn i daginstitution*. København: Hans Reitzels Forlag. Kapittel 1, side 11-28, & kapittel 3. (59s)
- Gjervan, M. (2004). Når ordene ikke strekker til – utfordringer i spillet mellom barn og voksne som ikke har felles språk. I *Barnehagefolk. Særtrykk 2004. Verden i barnehagen*. Oslo: Pedagogisk forum. (6s)
- Gjervan, M., Andersen, C. E. & Bleka, M. (2012). *Se mangfold! Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. Kapittel 4 og 6. (38s)
- *Gjervan, M. & Svolsbru, G. (2013). Språklig og kulturelt mangfold – fine ord eller god praksis? I *Barnehagefolk*. 30(3) s.30-35 Oslo: Pedagogisk forum. (5s)
- Kanstad, M. (2015). Språk, mestring og identitet. I S. Kibsgaard & M. Kanstad (Red.), *Lek og samspill i et mangfoldsperspektiv* (s. 117-130). Bergen: Fagbokforlaget. (13s)
- Kibsgaard, S. (2015). Strategier og forhandlinger som grunnlag for deltakelse i lek. I S. Kibsgaard & M. Kanstad (Red.), *Lek og samspill i et mangfoldsperspektiv* (s. 27-41). Bergen: Fagbokforlaget. (13s)
- Sand, S. (2016). *Ulikhet og fellesskap. Flerkulturell pedagogikk i barnehagen*. Vallset: Oplandske Bokforlag. Kapittel 2 & 6 (64s)
- *Sand, S. (2007). Klar for skolestart? Et kritisk blikk på barnehagen som skoleforberedende tiltak for minoritetsspråklige barn. I *Norsk tidsskrift for migrasjonsforskning, årgang 8* (1) (s 61-75 (12s)
- Sand, S. (2004). – Kan du legge alle dyrene ned i posen? *Barnehagefolk. Særtrykk 2004. Verden i barnehagen*. Oslo: Pedagogisk forum. (9s)
- Sandvik, M. & Spurkland, M (2012). *Lær meg norsk før skolestart*. Del III Dokumentasjon og kartlegging av språkferdigheter, (s. 115-161), Oslo: Cappelen Damm. (46s)

b) Litteratur for lærere som arbeider/skal arbeide i skolen/voksenopplæringen

- *Aarsæther, F. (2013). Flerspråklighet i forskning, lovverk og læreplaner. I V. Bjarnø, M. E. Nergård & F. Aarsæther (Red.), *Språklig mangfold og læring. Didaktikk for flerspråklige klasserom* (s. 36-70). Oslo: Gyldendal Akademisk. (31s)
- Alver, V. & Dregelid, K.M. (2016). «Vi kan lære som lære som vanlige folk». Morsmålsstøttet undervisning for deltakere med ingen eller lite skolebakgrunn. I *Bedre skole nr.1 2016* (6s)
 Elektronisk utgave: <https://www.utdanningsforbundet.no/Fagtidsskrift/--Bedre-Skole/Arkiv/2013111/Nr-12009/> (6s)
- *Danbolt, A. M. V. & Kulbrandstad, L. I. (2008). *Klasseromskulturer for språklæring. Didaktisk fornying i den flerkulturelle skolen*. Vallset: Oplandske Bokforlag.
Enten: Kapittel 4: «Lek med isbjørnspråket» – Utvikling av språklig bevissthet (23s)
Eller: Kapittel 7: Avisprosjekt i fjerde og femte. Systematisk arbeid med ordforråd (34s)

- Engen, T. O. & Kulbrandstad, L. A. (2004). *Tospråklighet, minoritetsspråk og minoritetsundervisning*. Oslo: Gyldendal Akademisk, Kapittel 1-4 og 7-10 (225s)
- Gitz-Johansen, T. (2006). *Den multikulturelle skole – integration og sortering*. Fredriksberg C: Roskilde Universitetsforlag. Kapittel 2, 3 og 4. (62s)
- Kulbrandstad, L. I. (2000). *Unge lesere - fire artikler* (Vol. nr 2-2000). Elverum: Høgskolen i Hedmark. (Artikkel 3 og 4.) Elektronisk utgave: <http://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/133976> (35s)
- Kulbrandstad, L. I. (2018). *Lesing i utvikling. Teoretiske og didaktiske perspektiver*. Bergen: Fagbokforlaget. Landslaget for norskundervisning. Kapittel 7 og 8. (85s)
- *Martincic, J. (2009). Å lære norsk ved hjelp av tyrkisk – et eksempel fra voksenopplæringen. I R. Hvistendahl (Red.), *Flerspråklighet i skolen* (s.167-174). Oslo: Universitetsforlaget (8s)
- *Myklebust, R. (2006). «Så dem ut sånn som meg også?» – begynneropplæring når norsk er andrespråket. I P. Haug (Red.), *Begynnaropplæring og tilpassa undervisning – kva skjer i klasserommet?* (s. 189-223). Bergen: Caspar Forlag A/S. (34s)
- *Nes, K. & Nordahl, T. (2015). En inkluderende skole for elever med minoritetsspråklig bakgrunn? I S. Dobson, L. A. Kulbrandstad, S. Sand & T.-A. Skrefsrud (Red.), *Dobbeltkvalifisering. Perspektiver på kultur, utdanning og identitet* (s. 151-172). Bergen: Fagbokforlaget. (17s)
- *Palm, K. & Ryen, E. (2011). Kartlegging av ferdigheter på andrespråket. I J. Smidt, E.S. Tønnesen & B. Aamotsbakken (Red.), *Tekst og tegn. Lesing skriving og multimodalitet i skole og samfunn* (s. 255–272). Trondheim: Tapir Akadmisk forlag. (15s)
- *Ryen, E. (1999). Fagspråk – språk for spesielle formål. I J. E. Hagen & K. Tenfjord (Red.), *Andrespråksundervisning. Teori og praksis* (s. 236–262). Oslo: Gyldendal Akademisk. (26s)
- *Sand, S. (2006). «Det er et helt liv som skal på plass». Om arbeid med introduksjon og integrering av flyktninger i noen norske kommuner. I K. Kuusela & S. Sand (Red.), *Introduksjon og integrasjon. Om arbeid med flyktninger og innvandrere i norske og svenske kommuner* (s. 63–84). Vallset: Oplandske Bokforlag. (20s)

Velg enten:

Schultz, J.-H., Hauge, A.-M. & Støre, H. (2008). *Ingen ut av rekka går. Tilpasset opplæring for Shaza og Kristian*. Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 2 og 3 (s. 43-75, 92-101) (42s)

eller:

Isaksen, U.S. & Engen, T.O. (2016) Litterasitetsutvikling i en tospråklig kontekst. Hvordan opplever minoritetsspråklige voksne deltakere i norskopplæringen å kunne bruke morsmålet når de skal lære å lese og skrive? I M. Monsen (Red.) *Tilpasset norskopplæring for voksne innvandrere* (137-182). Vallset: Oplandske Bokforlag. (45s)

Velg enten:

*Øzerk, K. (2008). Grunnleggende norsk for språklige minoriteter i lys av en konstruksjonistisk tilnærming til opplæringen av tospråklige minoriteter. I E. Selj & E. Ryen (Red.): *Med språklige minoriteter i klassen. Språklige og faglige utfordringer* (s. 257-271). Oslo: Cappelen. (13s)

eller:

Fjæstad, D. (2014). Norskfaget i videregående opplæring - morsmålsfag og fremmedspråk. I Ryen, E & Standnes, G. (Red.) *NAFO - 10 år for flerkulturell barnehage og skole*, Vallset:

Oplandske forlag. Elektronisk utgave: <http://nafo.hioa.no/wp-content/uploads/2015/03/Norskfaget-i-videreg%C3%A5ende-oppl%C3%A6ring-%E2%80%93-morsm%C3%A5lsfag-og-fremmedspr%C3%A5k.-Fj%C3%A6stad.pdf>.

eller:

*Dregelid, K. M. (2010). Styring av opplæringen i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. I H. Johansen, A. Golden, J.E. Hagen & A.-K. Helland (Red.), *Systematisk, variert, men ikke tilfeldig* (s. 38–48). Oslo: Novus forlag. (9s)

Studentene må gjøre seg kjent med følgende dokumenter og andre relevante dokumenter fra det offentlige (tilgjengelig på nettet):

Arbeids- og Inkluderingsdepartementet og Voksenopplæringsinstituttet (Vox) 2005: [Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere](#)

Barne-, likestillings- og Inkluderingsdepartementet 2013: [Meld. St. 6 \(2012-2013\) En helhetlig integreringspolitikk. Mangfold og fellesskap](#)

Kunnskapsdepartementet 2006: [Temahefte om språklig og kulturelt mangfold](#)

Kunnskapsdepartementet 2010. Norges offentlige utredninger, NOU 2010: 7: [Mangfold og mestring. Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet.](#)

Utdanningsdirektoratet 2016: [Læreplan i norsk for elever i VGO med kort botid i Norge](#)

Utdanningsdirektoratet 2007: [Læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter](#)

Utdanningsdirektoratet 2007: [Læreplan i morsmål for språklige minoriteter](#)

Utdanningsdirektoratet 2007: [Kartleggingsmateriell. Språkkompetanse i grunnleggende norsk.](#)

Utdanningsdirektoratet 2007: [Veiledning. Språkkompetanse i grunnleggende norsk](#)

Utdannings- og forskningsdepartementet 2006: [Framtidas norskfag. Språk og kultur i eit fleirkulturelt samfunn](#)

Artikler/kapitler merket med stjerne (*) er samlet i et digitalt kompendium som lastes opp som pdf-fil i Canvas.